

Uudistuva Kainuu 2012

SOPIMUS innovaatiotoiminnan ja osaamisen edistämiseksi

30.8.2007

Alkusanat

Tällä sopimuksella pyritään vastaamaan maakunnan ikärakenteen, julkistalouden sekä yritystoiminnan kehittämisen ja erityisesti osaamispuhjan vahvistamisen haasteisiin. Sopimuksella tuetaan kilpailukyvyä, vetovoiman ja uusiutumiskyvyn paranemista. Sopimus toimii maakuntaohjelman määrittelemien osaamisalojen elinkeinopoliittisen tahtotilan kirkastuksena.

Sopimuksessa keskitytään maakuntaohjelman kärkialoihin. Sopimuksen valmistelu on tapahtunut toimialojen yrittäjien, kehitysorganisaatioiden ja julkisrahoittajien yhteistyönä foorumityöskentelyinä.

Uudistuva Kainuu 2012 = yksityisen sektorin, tutkimuksen ja koulutuksen sekä julkishallinnon välinen aiesopimus.

Sopimus on luonteeltaan YHTEISTYÖSOPIMUS, jossa keskeiset toimijat yksityiseltä ja julkiselta sektorilta sopivat lähivuosien yhteisistä kehittämisen suunnista, tavoitteista, kärkihankekokonaisuuksista ja muista toteutustoimenpiteistä. Sopimuksessa on luotu yhteinen tavoitetilä ja tahto sekä pitkäjänteinen yhteinen näkemys panostusten kohdentamisesta. Sopimusosapuolet ovat siis sitoutuneet laajaan ja pitkäjänteiseen kehitystyöhön.

Yhteisen tahdon ilmaisun lisäksi sopimus toimii viestinä yhteisesti asetetuista prioriteeteista kaikille toimijoille. Tavoitteena on Kainuun maakuntakokeilun alkuperäisten pyrkimysten mukaisesti saada aikaan vaikuttavampia, laajempia hankekokonaisuuksia maakuntaohjelmassa tehtyjen osaamisvalintojen pohjalta.

Sopimuksen osapuolet

Kainuun maakunta -kuntayhtymä
Kainuun työvoima- ja elinkeinokeskus
Finnvera Oyj, Kajaani
Kainuun ympäristökeskus
Oulun lääninhallitus
Oulun lääninhallitus, sivistysosasto
Oulun lääninhallitus, sosiaali- ja terveysosasto
Oulun tiepiiri
Kainuun kunnat
Kainuun Etu Oy
Oulun yliopisto
Oulun yliopisto, Kajaanin yliopistokeskus
Kajaanin ammattikorkeakoulu
VTT
Kainuun Yrittäjät r.y.
Oulun Kauppakamari
Oulun Kauppakamari, Kajaanin kauppakamariosasto
Measurepolis/ Kajaanin Teknologiakeskus
Snowpolis
Seniorpolis
Woodpolis
Kainuun IT –pooli
Vuokatin Matkailukeskus Oy
Oulujärven Jättiläiset r.y.
Idän Taiga r.y.
Puolangan-Paljakan matkailuyhdistys r.y.
Kajaani In r.y.
Via Vartius Oy

Tulevaisuus

on osaamisessa. Elinkeinojen uudistuminen ja kasvu perustuu osaamiseen. Osaaminen luo perustan maakunnan kehitykselle. Maakunnan tulee erikoistua sellaisille osaamisalueille, joilla on kasvupohjaa. Puuttuva osaaminen, sekä jo olemassa olevan osaamisen monipuolistaminen hankitaan verkottumalla.

Kainuu on suurten haasteiden edessä. Haasteita ovat väestökehityksen kääntäminen ja väestön ikääntyminen, työpaikkojen luominen, yritystoiminnan kehittäminen, kuntatalouden rahoitusongelmien voittaminen ja globalisaation mahdollisuuksien hyödyntäminen.

Uudistuva Kainuu 2012 -sopimuksella pyritään vastaamaan näihin maakunnan aluekehittämisen ja hallintokokeilun haasteisiin. Sopimuksella pyritään lisäämään Kainuun kilpailukykyä, vetovoimaa ja uusiutumiskykyä.

Uudistuva Kainuu 2012 -sopimuksessa

keskitytään maakuntaohjelman kärkialoihin. Sopimus on luonteeltaan aiesopimus, jossa keskeiset toimijat yksityiseltä ja julkiselta sektorilta sopivat lähivuosien yhteisistä kehittämisen suunnista, tavoitteista, kärkihankekokonaisuuksista ja muista toteutustoimenpiteistä. Sopimus toimii maakuntaohjelman elinkeinopoliittisen tahtotilan kirkastuksena.

Uudistuva Kainuu 2012 -sopimus = yksityisen sektorin, tutkimuksen ja koulutuksen sekä julkishallinnon välinen sopimus

Kehittämistoiminnassa korostetaan yritysten, julkisen hallinnon (julkinen rahoitus) sekä koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden välistä yhteistyötä.

Sopimuksella ohjataan kehittämistoimenpiteitä yhteisten linjausten suuntaisesti.

Kainuun maakuntaohjelmassa on määritelty keskei-

set osaamisalat, jotka tarjoavat kasvavia ja uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Näitä osaamisalueita ovat: ICT ja elektroniikka, hyvinvointi, ja matkailu. Uudistuva Kainuu 2012 -sopimukseen sisältyy lisäksi Venäjäosaaminen. Sopimuksessa ovat mukana myös muut elinkeinoalat ja kaikelle yritystoiminnalle keskeinen liiketoiminnan kehittäminen sekä osaamisalueita tukeva alueen innovaatiojärjestelmä.

Uudistuva Kainuu 2012 -sopimuksen tavoitteiksi asetetaan:

- Kainuun alueellisen kilpailukykyyn, vetovoiman ja uusiutumiskykyyn lisääminen
- osaamisen ja innovaatorakenteiden vahvistaminen
- maakunnan kasvavien toimialojen kehittäminen
- maakunnan kehittäjäverkoston vahvistaminen
- Kainuun aseman vahvistaminen kansainvälisenä toimijana
- edellytysten luominen uusien yritysten ja työpaikkojen syntymiselle.

Kainuun kilpailukyky

Kasvuhaluiset yritykset

Klusterit ja kärkihankkeet

ICT+Elektroniikka

Mittaustekniikka
Ajoneuvotietojärjestelmät
Ympäristöteknologia
Yritysten verkottuminen ja liiketoimintaosaaminen

Hyvinvointi

Itsenäinen selviytyminen
Terveysten edistäminen
Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyö
Sähköinen asiointi

Matkailu

Kansainvälinen matkailumarkkinointi
Luontomatkailu

Venäjä

Alihankintaliiketoiminta
Liikenne ja logistiikka
Aktiivinen maahanmuuttopolitiikka

Muut elinkeinoalat

Liiketoiminnan kehittäminen

Välittäjä/kehittäjä-organisaatiot ja keitysohjelmat

Kainuun Etu Oy

OSKE:Measurepolis-Kajaani -ohjelma

Kajaanin Teknologiakeskus Oy

IT-pooli

AKO:Hyvinvointi

Snowpolis Oy ja Seniorpolis Oy

Snowpolis- ja seniorpolis-hankkeet

AKO ja OSKE: matkailu
Matkailuyritysten yhdistysten hankkeet

Via Vartius Oy

Woodpolis

Osaamisen rakenteet

MILA Kajaani

TOL Kajaani

AMK Tekniikka / T&K

VTT Kajaani

CWC Kainuu

JY Vuotech

MILA Snowpolis

BIO Sotkamo

MAK SoTeLi / T&K

AMK Matkailu / T&K

AMK Kauppa / T&K
OY/CBY

Kärkihankkeet

Sopimukseen on kirjattu kunkin klusterin kärkihankkeet tai kärkihankekokonaisuudet vuosille 2007-2012. Näiden hankkeiden lisäksi toteutetaan myös muita hankkeita.

Sopimuksessa esitetyt toiminta-alueet ja kärkihankkeet osoittavat, mihin sopimuksen allekirjoittajat tahtovat suunnata yhteisiä kehittämisspanoksia.

Kärkihankkeiden tarkempi sisällön määrittely toteutetaan yhdessä toimialojen yrittäjien ja hankeveturien kanssa, esimerkiksi ohjelmastopimusten muodossa.

Sopimusta on valmisteltu

vuorovaikutteisilla foorumeilla, joissa on mukana alan yrittäjiä, tutkimus- ja koulutusorganisaatioita sekä julkisen sektorin ja rahoittajien edustajia.

Foorumitoiminta käynnistetään sopimuksen hyväksymisen jälkeen. Kunkin foorumin toimintatavoista ja kiinnostuksenaiheista riippuen yhteisesti käsiteltäviä asioita voivat olla mm. yhteisten hankkeiden valmistelu, alan yleisten kehitystrendien ja heikkojen signaalien arviointi ja ennakointi sekä toimialan markkinatiedon välittäminen. Foorumitoiminta perustuu toimijoiden omaehtoisuuteen.

Vakiinnutetaan foorumitoiminta osaksi Kainuun kehittämistoimintaa.

Seuranta ja tarkistaminen

Määrälliset tavoitteet asetetaan kunkin kärkihankekokonaisuuden toteutuksen yhteydessä.

Sopimuksen toteutumista seurataan innovaatiotoimintaa (mm. tutkimusvolyyymi, teknologian kehittäminen, liiketoiminnan kehitys) ja taloudellista vaikutavuutta (mm. työpaikkojen kehitys, liikevaihdon kehitys, viennin kehitys) arvioimalla. Seurantavastuu on Kainuun maakunta -kuntayhtymällä.

Sopimusta tarkistetaan tarvittaessa, mutta viimeistään seuraavan maakuntaohjelman yhteydessä vuonna 2009.

Liiketoiminnan kehittäminen

Yrityksiä kehitetään kaikilla toimialoilla

Päästrategiana on osaamisperusteisen kannattavan yritystoiminnan kasvu kaikilla toimialoilla. Kehittämispäätökset kohennetaan kasvuhaluisiin ja -kykyisiin yrityksiin ja yritysryhmiin sekä yritysten toimintaympäristöjen kehittämiseen. Maakuntasuunnitelmassa mainittuja maakunnalle tärkeitä toimialoja ovat:

- ICT, elektroniikka, metalli
- elämystuotanto
- metsä, puu
- elintarviketalous
- hyvinvointi, sekä
- kaivannaistoiminta ja palvelut

Luodaan toimialojen välistä synergiaa ja tuetaan rajapintainnovaatioita.

Vahvistetaan maakunnan osaamiskeskitymiä eri toimialoilla: Measurepolis, Snowpolis, Seniorpolis, Woodpolis, Virtuosi.

Yritysten liiketoimintaosaaminen

Yrityksen johdon ja avainhenkilöiden liikkeenjohdollinen osaaminen ratkaisee yrityksen menestymisen. Verkostoituminen on yksi kilpailuetu resurssien ja osaamisen jakamisessa. Pienemmät yritykset voivat yhdessä verkottuen tarjota asiakkaan tarvitsemia kokonaisratkaisuja yksittäisten tuotteiden sijaan. Kainuulaiset osaamiskeskitymät tukevat yritystoimintaa, synnyttävät yhteistyössä uusia tuoteinnovaatioita ja vahvistavat liiketoimintaosaamista.

Tuetaan toimijoiden verkottumista alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Yritykset saavat verkostoista hyötyä omaan liiketoimintaansa, sitoutuvat yhteisiin tavoitteisiin, niiden toimintaprosessit laitetaan kuntoon ja tuotteistamisprosessit ovat hallinnassa. Tuotteet ja palvelut kehitetään kansainvälisiä markkinoita varten. Kehitystyössä huomioidaan kansainvälinen laatutaso ja standardit. Toteutetaan pk-yritysten avainhenkilöiden koulutusohjelmia (mm. pk-yritysten liikkeenjohdon kehittäminen ja eLiiketoiminnan kehittäminen).

ICT- ja elektroniikka-alan ja metallialan verkostoimaista toimintaa kehitetään yritysälähtöisillä kehityshankkeilla.

Matkailun kasvu haetaan ensisijaisesti kansainvälisiltä markkinoilta. Matkailuyritysten palveluja kehitetään, laatuja järjestelmiä otetaan käyttöön, parannetaan tuotteistamista ja tehostetaan markkinointia.

Venäjä-liiketoiminnassa panostetaan yritysten yhteistyöhön, mm. alihankintaliiketoimintaan.

Kansainvälistyminen

Yritysten ja tutkimuslaitosten on entistä tärkeämpää verkottua kansainvälisesti merkittävien veturiyritysten ja osaamiskeskitymien kanssa. Kansainvälistyminen asettaa entistä suurempia haasteita yritysten T&K-toiminnoille, myyntitoiminnoille, henkilöstön osaamisvaatimuksille ja liiketoiminnan riskien hallinnalle.

Tavoitteena ovat pysyvät kansainväliset yhteistyösuhteet. Osaamiskeskitymät toteuttavat yhteisiä tutkimus- ja teknologiansiirto-ohjelmia kansainvälisten huippuyksiköiden kanssa.

Yritysten kansainvälistymistä tuetaan yritysälähtöisillä kehityshankkeilla ja avainhenkilöiden kansainvälistymisvalmiuksia kohottavilla koulutusohjelmilla. Tutkimusyksiköt ja yritykset verkottuvat kansainvälisten toimijoiden kanssa ja hakeutuvat aktiivisesti kansainväliseen yhteistoimintaan. Tutkimusyksiköjä kannustetaan tutkijanvaihtoon.

Koulutuksen ja tutkimuksen kehittäminen

Koulutuksen ja tutkimuksen tulee vastata alueen yritystoiminnan tarpeita. Osaamisen tuottajien tulee

asiakaslähtöisesti toimia siten, että kertyvä elinikäinen oppiminen on yritystoiminnan ja työelämän kehittämisen keskeinen voimavara. Tutkimuksen kaupallinen hyödyntäminen on keskeinen tavoite. Yritysten aktivoimisessa keskeinen rooli on tutkimusorganisaatioilla ja välittäjäorganisaatioilla. Niiden tulee pystyä auttamaan alueen yrityksiä siten, että yritykset pääsevät mukaan kansainvälisiin kehityshankkeisiin.

Kehitetään ammatillista koulutusta ja tiivistetään oppilaitosten yhteistyötä yritysten kanssa, jotta koulutusohjelmia ja lisäkoulutusta voidaan kohdentaa alueella toimivien yritysten tarpeisiin. Tarpeisiin vastataan oppilaitosrajat ylittävällä toimintatavalla. Yritysten avainhenkilöille järjestettävillä koulutuksilla parannetaan pk-yritysten liikkeenjohdollista osaamista.

Kannustetaan osaamiskeskittymiä ja tutkimusyksiköitä hakeutumaan kansallisten ja kansainvälisten teknologiaohjelmien tutkimuskokonaisuuksiin. Aluekeskusohjelmalla tuetaan hyvinvointialan tutkimustoimintaa erityisesti liiketoiminnan näkökulmasta. Alueella toimivien valtion sektoritutkimusyksiköiden ja alueen korkeakouluyksiköiden yhteistyötä edistetään.

Kajaanin yliopistokeskuksen teknologia-alojen ja ammattikorkeakoulun koulutusta, tutkimusta ja T&K-toimintaa sekä niiden rakenteita ja kehitysympäristöjä kehitetään laadullisesti ja yhteiskunnallisesti vaikuttavasti vastaamaan kansainvälisen tutkimuksen ja alueen yrittäjien tarpeita. Käynnistetään Kainuun lääketieteellisen koulutuksen toimintamalli.

Kajaanin ammattikorkeakoulun roolia vahvistetaan keskeisenä pohjoissuomalaisena matkailun korkeakoulutasoisen koulutuksen ja T&K-toiminnan tuottajana ja osaamiskeskustoimijana.

Kajaanin yliopistokeskus ja ammattikorkeakoulu kehittävät Venäjä-osaamista. Yliopistokeskuksen toiminnassa mukana olevat yliopistot vahvistavat Venäjän kulttuuriin, kieleen ja liiketoimintaosaamiseen liittyvää koulutusta. Ammattikorkeakoulun tavoitteena on käynnistää ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtava koulutus Venäjän liike-

toiminnassa. Tehostetaan Venäjän kielen opetusta peruskouluissa ja lukioissa pilottihankkeen avulla.

Toimintaympäristön parantaminen

Yritystoiminnalle infrastruktuurin, saavutettavuuden, palvelujen ja työvoiman tarjonnan ja muun liiketoimintaympäristön merkitys on suuri. Kainuun liikenteyhteydet on turvattava ja palveluinfrastruktuurin on oltava toimiva. Kuntien maankäytön suunnittelun tulee osaltaan tukea elinkeinojen kehittämistä.

Kainuulaista yrityssektoria kannustetaan verkottumaan keskenään sekä alueen ulkopuolelle. Yrityksiä kannustetaan polis-verkoston ja osaamiskeskusohjelman kautta laajempaan yhteistyöhön.

Maakunta-kuntayhtymä toimii aktiivisena partnerina ja tarjoaa testi-/kehitysalustan uusille hyvinvointisektorin tuoteinnovaatioiden kehittämiseksi.

Luodaan edellytyksiä ulkomaisille investoinneille maakuntaan. Parannetaan maakunnan kykyä kilpailla osaavasta työvoimasta. Vahvistetaan Oulu – Kajaani -kehityskäytävää.

Vartiuksen Rajaliikennekeskuksesta kehitetään Pohjois-Suomen logistiikka- ja viestiliikennekeskus Luoteis-Venäjän ja EU:n välille. Kainuun osaamiskeskittymien yhteistyötä kehitetään Venäjällä toimiin teknologia- ja teollisuuskeskuksiin.

ICT ja Elektroniikka

ICT ja elektroniikka muodostavat avainklusterin, jonka liiketoimintapotentiaalin odotetaan kasvavan. Viime vuosina alan kehitys on ollut suotuisaa myös Kainuussa. Kainuussa on ICT- ja elektroniikkatoimialalla noin 180 yritystä.

ICT- ja elektroniikka-alan yritysten kilpailukyky ja kasvu perustuu uusien innovaatioiden nopeaan tuotteistamiseen ja kaupallistamiseen. Alan yritykset toimivat jo nyt hyvin pitkälle verkostoituneessa toimintaympäristössä. ICT- ja elektroniikka-alan kasvu tulee tapahtumaan ensisijassa jo vakiintuneissa yrityksissä. Näiden yritysten kasvun turvaaminen takaa myös työpaikkojen lisääntymisen. ICT-alan pienten toimijoiden verkottumista tulee tukea entistä voimakkaammin. Koko toimiala pärjää vain osaamiseen panostamisella. Alan oppilaitosten ja yritysten välinen yhteistyö on hyvällä tasolla. Yritysten avainhenkilökoulutukseen tulee panostaa jatkossa voimakkaammin.

Kärkihankekokonaisuudet

Mittaustekniikka

Mittaustekniikka on ICT- ja elektroniikka-alan strateginen osaamiskärki. Mittaustekniikassa Kainuussa on kansainvälisen tason hyvin kehittyvää yritystoimintaa. Liiketoimintaa tukevaa mittaustekniikan tutkimusta, koulutusta ja verkostoitumista on kehitetty pitkäjänteisesti 1990-luvulta alkaen. Measurepolis Kajaani kuuluu osaamiskeskuksena valtakunnallisen metsäteollisuuden osaamisklusteriin.

Kärkihanketoiminta: Measurepolis –ohjelman toteuttaminen

Measurepolis-ohjelma on mittaustekniikan tutkimus- tuotekehitys- ja yritystoiminnan laaja ja pitkäkestoinen kehittämisohjelma. Ohjelman tavoitteena on

mittaustekniikan tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan kehittämisen, alan yritysten teknologiaosaamisen vahvistamisen ja yhteistyöverkoston kansallisen ja kansainvälisen laajentamisen kautta synnyttää Kainuuseen kansallisesti merkittävä ja kansainvälisesti tunnettu mittaustekniikan osaamiskeskus.

Ajoneuvotietojärjestelmät

Kajaaniin on kasvanut merkittävä ajoneuvoteknologian yrityskokonaisuus, jonka osaamisen kärki on ajoneuvojen tietojärjestelmissä. Ajoneuvotietojärjestelmät on kansallinen ja erityisesti kansainvälinen yritystoiminnan kasvuala. Alueen koulutus- ja tutkimusorganisaatioissa on jo nyt osaamisaloja, jotka tukevat alan liiketoiminnan kehittymistä.

Kärkihanketoiminta: Ajoneuvotietojärjestelmien kehittämisohjelma

Ohjelmalla luodaan Kajaaniin vuoteen 2015 mennessä kansainvälisesti merkittävä, verkottuneesti toimiva ja erikoistunut ajoneuvotietojärjestelmien osaamiskeskittymä, joka on myös osa kansallista osaamiskeskusverkostoa. Ohjelmalla kehitetään alaa tukevaa koulutusta, tutkimusta ja verkostoitumista sekä tuetaan ajoneuvojen testausympäristöjen kehittämistä.

Ympäristöteknologia

Ympäristöteknologia ja siihen kytkeytyvät sovellukset voidaan nähdä globaalisti ja myös Kainuun vahvaan teknologiseen osaamis pohjaan perustuen uutena liiketoiminnan mahdollisuusalueena.

Kainuussa toimivat yritykset ovat luoneet itselleen vahvan teknologisen osaamisen paperiteollisuuden prosesseihin liittyvissä tuotteissa ja järjestelmissä. Useat näistä jo globaaleilla markkinoilla toimivista yrityksistä ovat suuntaamassa liiketoimintaansa, tuotteitaan ja palveluitaan ympäristöteknologian alueelle. Ekologiset arvot ja ympäristöön panosta-

minen kasvattavat ympäristömittausten tarvetta ja asettavat uusia vaatimuksia menetelmien kustannustehokkuudelle ja laiteteknologialle.

Kärkihanketoiminta: Tehostetaan kainuulaisten yritysten verkostoitumista alan johtavien yritysten kanssa. Tuetaan yritysten kansainvälistä verkostoitumista, jotta yritykset pääsisivät mukaan kansainvälisiin T&K -hankkeisiin. Tehostetaan paikallista verkostoitumista mm. kaivostoiminnan puitteissa.

Hyvinvointi

Kainuun hyvinvointiklusterissa korostuu julkisen palvelurakenteen uudistaminen Kainuun hallintokokeilussa, jossa keskeistä on asiakkaan, kansalaisen näkökulman huomioiminen sekä palvelujen tuotannon kustannustehokkuus. Julkisen, yksityisen sekä kansalaissektorin työnjaon selkiyttäminen ja syventäminen on oleellista. Osaamiskeskittymät tukevat liiketoimintaa. Hyvinvointiklusterin kärki on maakunnan luontaisiin vahvuuksiin perustuen terveyden edistäminen. Ihmisen terveyttä ja kuntoa parantavia palveluja ja tuotteita kehitetään hyödyntämällä uutta teknologiaa. Tuotekehityksen tavoitteena ovat kansalliset ja kansainväliset markkinat.

Kärkihankekokonaisuudet

Itsenäinen selviytyminen

Ihmisen omatoimista ja itsenäistä selviytymistä ja suoriutumista tuetaan elämänkulun eri vaiheissa. Selviytyminen on laadukasta ja eettisesti hyvää. Apuna käytetään nykyaikaista teknologiaa.

Kärkihanketoiminta: Kehitetään kotona selviytymiseen apuvälineitä (laitteita, ohjelmistoja, palveluprosesseja, uusia toimintatapoja). Apuvälineet voivat liittyä omatoimiseen terveyden seurantaan ja seurantatietojen siirtoon asiantuntijoiden käytettäväksi.

Terveyden edistäminen

Kehitetään ihmisten terveyttä ja kuntoa parantavia palveluja ja tuotteita uutta teknologiaa hyödyntäen. Tavoitteena ovat wellness -alan uudet liiketoimintamahdollisuudet.

Kärkihanketoiminta: Kehitetään kunnon seurannan ja parantamisen menetelmiä sekä sairauksien ehkäisyä menetelmiä, palveluja ja laitteistoja. Liikuntapalveluja tuotteistetaan ja integroidaan osaksi

hoitoja ja terveydenhoitojärjestelmää. Kehitetään uusia terveysvaikuttavia elintarvikkeita.

Julkisen ja yksityisen sektorin sekä kansalaisjärjestöjen välinen yhteistyö

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarve kasvaa väestön ikääntyessä. Kustannusten kasvun hallitsemiseksi Kainuun maakunta -kuntayhtymä parantaa omia palveluprosessejaan ja lisää niiden kehittämisessä yhteistyötä yksityisen sektorin, kansalaisjärjestöjen sekä muiden kehittämis- ja tutkimusorganisaatioiden kanssa.

Kärkihanketoiminta: Kainuun maakunta-kuntayhtymä on aktiivinen partneri uusien toimintamallien kehittämisessä. Kuntayhtymä tarjoaa henkilöstönsä asiantuntemuksen ja soveltuvia palveluprosesseja testaus- ja tuotekehitysalustoiksi uusille palvelu- ja tuotekehitysinnovaatioille.

Sähköisen asioinnin edistäminen

Asiakkaiden valmiudet käyttää sähköisiä palveluja ovat lisääntymässä. Palvelujen sähköisen tuottamisen teknologiat ja tietoverkot tarjoavat toimivia ja tehokkaita alustoja uusille palveluille. Kainuussa pitkien välimatkojen haaste palvelujen saatavuudelle voidaan osittain voittaa lisäämällä sähköisiä palveluja.

Kärkihanketoiminta: Kehitetään sähköisiä palveluja sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Lähtökohtana on palvelujen asiakaslähtöisyys, helppokäyttöisyys ja vuorovaikutteisuus.

Matkailu

Matkailun merkitys Kainuun elinkeinoelämälle on suuri. Toimialan kehittyminen on Kainuulle elinehto ja samanaikaisesti suuri mahdollisuus. Yöpymisten määrä Kainuussa – erityisesti Vuokatien alueella – on kasvanut voimakkaasti viime vuosina.

Kainuun kansainvälinen matkailumarkkinointi on ollut pitkälti yksittäisten EU-hankkeitten varassa. Hankkeissa on ollut mukana yli 350 yritystä ja kolmannen sektorin toimijaa. Hankkeiden aktiviteettien avulla on saatu aikaan merkittävää matkailun kasvua erityisesti Venäjältä, Ranskasta ja Iso-Britanniasta. Tämä on rohkaisnut pitkäjänteisempään markkinoinnin ja lisäpanostusten suunnitteluun. Kainuun matkailun kasvu on saavutettavissa varmimmin ja nopeimmin kansainvälisiltä markkinoilta.

Kainuun kansainvälinen matkailumarkkinointi nojautuu tuotelinjastoon, joka koostuu seuraavista elementeistä: luontomatkailu, kulttuuri- ja tapahtumamatkailu, vapaa-ajan matkailu, kokous- ja kannustematkailu.

Kärkihankekokonaisuudet

Kainuun kansainvälinen matkailumarkkinointi

Lisätään Kainuun kansainvälistä tunnettuutta matkanjärjestäjien ja asiakaskohderyhmien keskuudessa. Siten kasvatetaan systemaattisesti koko alueelle suuntautuvia kansainvälisiä matkailijavirtoja. Tämän lisäksi tuotetaan yhtenäistä, Kainuuta esittelevää markkinoinnin tukimateriaalia eri kieliversioina valittujen kohdemaitten mukaan. Myös muut markkinoinnin tukitoiminnot toteutetaan siten, että ne palvelevat edellä mainittuja tavoitteita.

Koulutus & tutkimus -tahot tukevat tätä prosessia ennakoimalla koulutustarpeita, tuottamalla tutkimustietoa matkailun kehittämisestä ja taloudellisista

vaikutuksista sekä toimivat kiinteässä yhteistyössä matkailuyritysten kanssa palvelujen kehittämiseksi. Julkinen rahoittajataho luo edellytyksiä matkailuelinkeinon kehittämiseksi ja kasvulle ohjaamalla resurssija yritysten laadun kehittämiseen, markkinointiosaamiseen, kansainvälistymiseen ja investointeihin. Yritysten vastuulla on omien toimintojensa ja palvelujensa laadun saattaminen sille tasolle, mitä kansainväistyminen vaatii. Kainuun Etu Oy alueellisena, kaikkien kuntien omistamana kehitysyhtiönä vastaa toiminnan hallinnoinnista ja koordinoinnista.

Kärkihanketoiminta: Käynnistetään Kainuun kansainvälisen matkailumarkkinoinnin koordinaatiohanke

Luontomatkailun kehittäminen

Luontomatkailu on keino muuttaa luontoon liittyvät elämykset aluetaloutta hyödyntäväksi elinkeinotoiminnaksi. Luontomatkailu on matkailun voimakkaimmin kehittyviä sektoreja.

Kainuussa luontomatkailun edellytykset ovat erinomaiset. Maakunnan luonnon olosuhteet, alhainen asukastiheys, kehittynyt infrastruktuuri ja geopolitiittinen asema luovat edellytykset Kainuun luontomatkailun kehittämiseksi. Luontomatkailu tukee monin tavoin maakunnan aluetaloutta ja maaseudun elinkeinoja.

Tavoitteena on maakunnan luonnonresurssien ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä käyttö, maaseudun hajautettuun yhdyskuntarakenteeseen tehtyjen investointien hyödyntäminen ja suojelualueiden hyödyntäminen virkistyksessä ja luontomatkailussa.

Kärkihanketoiminta: Toteutetaan pilottiohjelma Kainuun luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittämiseksi.

Venäjä

Venäjä-liiketoiminnan systemaattisella kehittämisellä Kainuuseen luodaan uutta kilpailukykyä, kasvua ja elinvoimaa. Kehittämisen suuntaviivat perustuvat lokakuussa 2005 vahvistettuun Kainuun Venäjä-liiketoiminnan strategiaan, jonka mukaisesti Kainuusta luodaan Pohjois-Suomen merkittävin Venäjää ja Barents-aluetta yhdistävä kansainvälinen yhteistyöväylä. Venäjä-liiketoimintojen kehittämisellä maakunnan aluetalouteen saadaan uutta kasvua, jota foorumitoiminta aktivoi kannustamalla alueen toimijoita lähtemään mukaan uusien liiketoimintamahdollisuuksien hyödyntämiseen. Kainuun Venäjä-liiketoiminnan strategia 2005 – 2012 linjaa venäjä-yhteistyön painopisteet.

Kärkihanke-kokonaisuudet

Alihankintaliiketoiminnan ja kaupan kehittäminen Kainuun keskeisillä toimialoilla,

ICT ja elektroniikka, Metallit - Teknologia, Puu, Kivi

Kasvualueiden yritysten liiketoiminnan kehittämiseksi panostetaan eri toimialojen yritysten välisen yhteistyön kehittämiseen. Tavoitteena on, että kasvuhakuiset yritykset verkostoituvat ja löytävät uusia yhteistyömuotoja, esim. perustavat holding-tyyppisiä yhtiöitä. Tällä toimintamallilla vahvistetaan yrityksiä lähtemään alihankintatuotannon ja myynnin kasvun kehittämiseen Venäjällä. Alihankintaliiketoiminnalla vahvistetaan yritysten toimintamahdollisuuksia jatkuvasti muuttuvassa kansainvälisessä kilpailutilanteessa.

Alihankintaliiketoimintaa käynnistetään kärkihankeilla, joiden sisällön määrittely toteutetaan yhdessä yrittäjien ja hankeveturien kanssa. Toimijoiden sitoutuneisuus, hankkeiden sisältö, tavoiteasettelu ja ajankohtaisuus vahvistetaan kasvutavoitteilla.

Liikevaihdon ja vientikaupan kasvuluvut ovat keskeiset menestyksen mittarit.

Liikenteen ja logistiikan kehittäminen

Pohjoinen itä-länsi-liikenneväylä (N.E.W. -korridor) on nopeasti kehittyvä Pohjois-Amerikan, Euroopan, Kiinan ja Kaukoidän yhdistävä kuljetusväylä. Uusi yhteys avaa Kainuulle merkittävän aseman kansainvälisenä logistisena keskuksena. Tavoitteena on luoda Kainuusta Pohjois-Suomen merkittävin Venäjää ja Barents-aluetta yhdistävä kansainvälinen yhteistyöväylä.

Osana N.E.W. -korridorin Barents Link on Narvikin satamasta Haaparannan, Oulun ja Vartiuksen kautta Kostamukseen ja edelleen Arkangeliin ja Komiin johtava rautatie, joka yhdistää koko Barentsin alueen horisontaalisen rautatieverkon piiriin. Barents Link avaa Luoteis-Venäjän teollisuudelle kilpailukyisen vaihtoehdon tavarakuljetuksissa Eurooppaan ja Amerikkaan. Liikenne on hoidettavissa nopeasti ja turvallisesti Vartiuksen kautta Perämeren satamiin ja Narvikin kautta Atlantille.

Barents Linkiä markkinoidaan uutena avauksena EU:n liikenneverkkoon. Tavoitteena on luoda pysyvä Barentsin alueen viranomaisia ja yrityksiä kokoava yhteistyöfoorumi.

Vartiusta kehitetään kansainvälisen liikenteen raja-asemana. Vartiuksen Rajaliikennekeskus rakennetaan lisääntyvän ja monipuolistuvan liikenteen ja kaupankäynnin tarpeisiin mm. konttiliikenteen käynnistymiselle sekä palvelemaan kainuulaisten tuotteiden vientiä Venäjälle. Myös henkilöliikenteen kasvun edellytykset paranevat. Vartiuksen ja Kostamuksen välille rakennetaan kansainvälinen valokaapeliyhteys.

Aktiivinen maahanmuuttopolitiikka

Aktiivinen maahanmuuttopolitiikka kiinnittää erityistä huomiota maahanmuuttajille suunnattuun palveluketjuun, johon sisältyy mm. normaalit sosiaali- ja terveyspalvelut, kotouttamissuunnitelman toteutus, ohjaus- ja neuvontapalveluiden järjestäminen, työlupajärjestelyt, ulkomaisten tutkintojen tunnistaminen, kieliopetuksen järjestäminen ja työelämävalmiuksien kehittäminen (alakohtainen täydennyskoulutus, rekrytointitapahtumat ulkomailla) sekä näistä tiedottaminen. Työperusteisen maahanmuuton lisääminen tarjoaa yhden mahdollisuuden vastata Kainuussakin kohdattuihin rekrytointiongelmiin.

Venäläiset muodostavat selvästi suurimman maahanmuuttajaryhmän Kainuussa. Itärajan läheisyys on vahvuus myös työperusteisen maahanmuuton näkökulmasta.

Myöskin Kainuussa jo asuvien monikulttuurisen taustan omaavien henkilöiden osaamista on hyödynnettävä aiempaa enemmän. Monikulttuurinen koulutus- ja työelämä on tehokas keino lisätä suvaitsevaisuutta ja kulttuurista ymmärrystä kanta-väestön keskuudessa.

Selvitetään aktiivisen maahanmuuttopolitiikan mahdollisuudet ja käynnistetään tarpeelliset toimenpiteet mm. yhteistyössä Itä-Suomen muiden maakuntien kanssa.

Muut elinkeinoalat

Metsä ja puu

Metsään perustuvat elinkeinot ovat aina olleet Kainuun elinkeinoelämän tukijalka. Niillä on liittymäkohtia myös ICT- ja metallialaan. Jatkojalostuksen kehittyminen on tulevaisuuden kasvun edellytys.

Työohjelmat

Kainuun metsätaloutta ja puutuoteteollisuutta kehitetään työohjelmajaisesti: metsäohjelma kohdistuu metsätalouteen, bioenergian työohjelma kohdistuu bioenergian käyttöön ja puuteollisuuden kehittämisohjelman kohteena ovat mm. **tuotteistava puurakentaminen**, huonekaluteollisuus ja piha- ja ympäristö-rakentaminen.

Woodpolis

on puualan osaamiskeskittymä Kuhmossa, jota kehitetään nykyaikaisena tuotekehitys- ja oppimisympäristönä. Keskeisenä hankekokonaisuutena on tuotteistava puurakentaminen, jossa lisätään puun käyttöä rakentamisessa. Tavoitteena on mm. luoda pienten puukerrostalojen ja -pientalojen julkisivuihin soveltuvia elementtiratkaisuja ja siihen liittyvä tuotanto- ja palveluverkosto.

Kaivannaistoiminta

Kainuun kallioperä tarjoaa runsaasti mahdollisuuksia kaivostoiminnalle ja kivialalle. Kaivannaistoiminnan hyödyt kohdistuvat tyypillisesti syrjäseuduille ja toiminnan välilliset vaikutukset ovat suuret.

Talvivaaran kaivoshanke

Talvivaara Sotkamossa on Euroopan suurin nikkelikaivoshanke, jonka toimintaympäristön kehittämistä tuetaan tarvittaessa julkisin toimenpitein.

Muut kaivoshankkeet

Muiden potentiaalisten kaivoshankkeiden toimintaympäristöjä kehitetään tarvittaessa julkisin toimenpitein. **Kivialaa** kehitetään työohjelman puitteissa.

Metalli

Kainuun metallialan kehitys on ollut myönteistä viime vuosina ja kehitysnäkymät ovat positiiviset. Metallin kehittäminen liittyy monin tavoin myös ICT- ja elektroniikka-alaan.

Tehostetaan metallialan koulutusta, edistetään verkostoitumista ja kansainvälistymistä sekä tuetaan yritysten toiminnallisia valmiuksia mm. **Metapart**-yritysryhmän puitteissa.

Palveluala

Palvelualojen kehittämiseksi kiinnitetään huomiota mm. koulutukseen, uusimman tietoteknologian hyväksikäyttöön sekä liiketoimintaosaamiseen ja verkostoitumiseen.

Elintarviketalous

Elintarviketaloutta kehitetään koordinaatiohankkeen puitteissa. **Kainuun alueellinen maaseutusuunnitelma 2007 – 2013** sisältää keskeiset maaseudun kehittämislinjaukset.

Innovaatiojärjestelmän kehittäminen

Kasvusopimuksessa innovaatiojärjestelmän 1) kehittämisen tavoitteena on luoda sopimuksen toimialoja tukevat, hyvin toimivat ja tehokkaat korkeakoulutasoisen koulutuksen ja tutkimuksen rakenteet.

ICT ja elektroniikka

Oulun yliopisto, Mittaustekniikka: Yliopistokeskuksen mittalaitelaboratorion toimintaedellytysten kehittäminen, tutkimuksen laadun ja vaikuttavuuden parantaminen metsäteollisuuden mittaustekniikkaan profiloituen ja uusia sovellusaloja hakien, tutkimusympäristöjen kehittäminen sekä muuntokoulutus-tyyppisen maisteritasoisen DI-koulutuksen jatkaminen elinkeinoelämän tarpeiden pohjalta.

Oulun yliopisto, Tietojenkäsittely: Tietojenkäsittelytieteiden laitoksen Kajaanin yksikön koulutuksen ja toimintaedellytysten kehittäminen ohjelmistotuotantoon ja -liiketoimintaan profiloituen, laadukkaan ja vaikuttavan tutkimuksen laajentaminen sekä tutkimusympäristöjen tarvelähtöinen rakentaminen.

Kajaanin ammattikorkeakoulu: Tekniikan alan koulutuksen ja T&K -toiminnan kehittäminen vaativien olosuhteiden sulautettuihin järjestelmiin ja mittaus-tekniikkaan profiloituen.

VTT:n Kajaanin ryhmän perustaminen ja kasvattaminen sekä CWC:n Kainuun toimipisteen kehittäminen.

Hyvinvointi

Jyväskylän ja Oulun yliopistot, Liikuntateknologia: Kajaanin yliopistokeskuksen Sotkamon liikuntateknologian maisteri- ja tohtoritasoisen koulutuksen vakiinnuttaminen ja liikuntamittausten tutkimuksen laajentaminen.

Oulun ja Kuopion yliopistot, Biotekniikka: Kajaanin yliopistokeskuksen Sotkamon biotekniikan laboratorion toimintaedellytysten kehittäminen, tutkimuksen laadun ja vaikuttavuuden kehittäminen, biomittausten tutkimuksen laajentaminen sekä muuntokoulutus-tyyppisen maisteritasoisen elintarvikebiotekniikan koulutuksen aloittaminen.

Kajaanin ammattikorkeakoulu: Liikunta-alan koulutuksen kansainvälinen ja alueellinen kehittäminen sekä itsenäiseen selviytymiseen profiloituvan hyvinvointiteknologian T&K -toiminnan laajentaminen.

Matkailu

Kajaanin ammattikorkeakoulu: Matkailualan koulutuksen laajentaminen ja T&K -toiminnan käynnistäminen luonto- ja liikuntamatkailuun profiloituen.

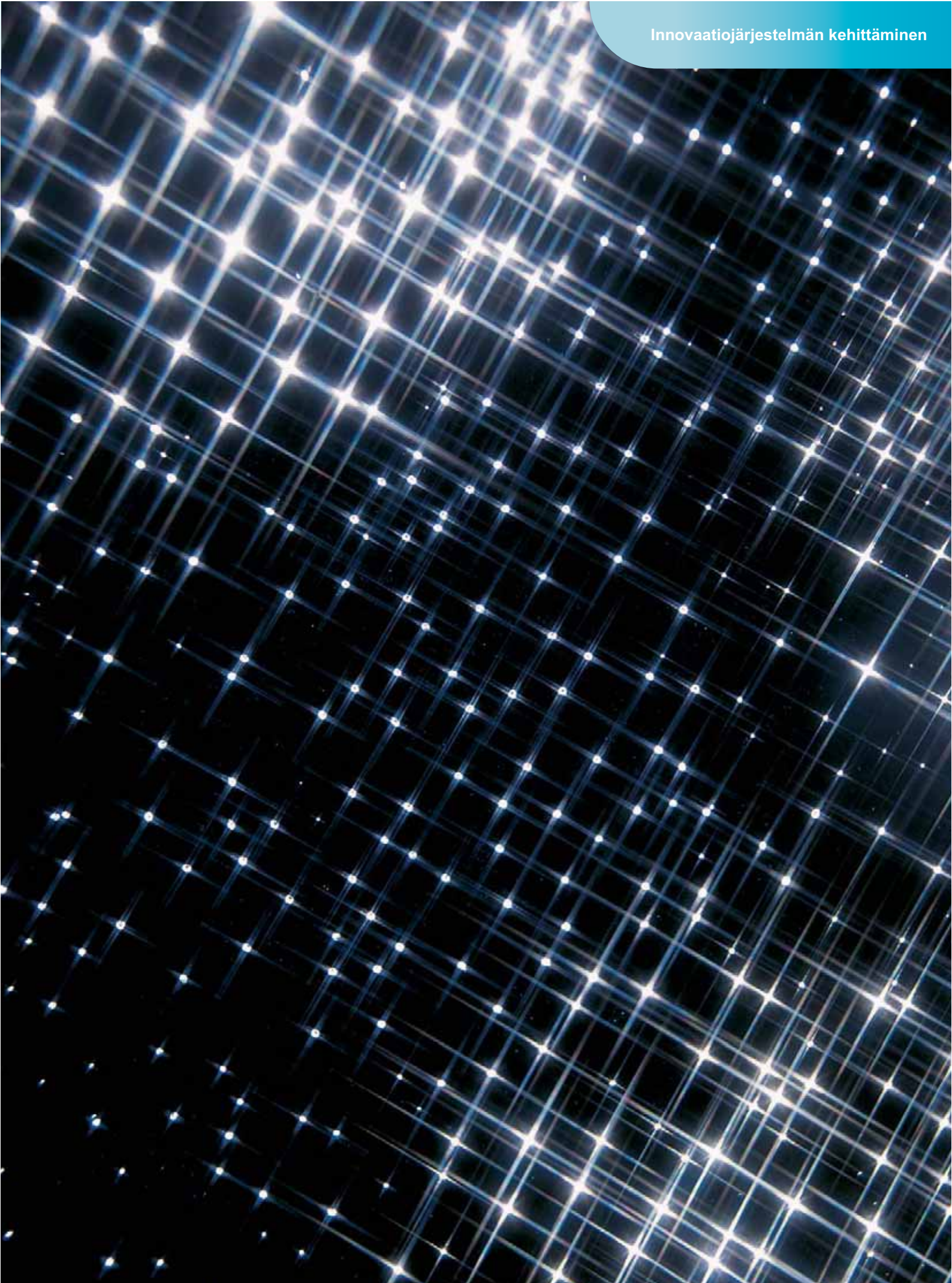
Venäjä

Kajaanin ammattikorkeakoulun ja Kajaanin yliopistokeskuksen Venäjä-osaamisen kehittäminen koulutuksessa ja tutkimuksessa.

1) Alueellisella innovaatiojärjestelmällä tarkoitetaan kokonaisuutta, jonka muodostavat

- uuden tiedon ja osaamisen tuottajat = korkeakoulut, tutkimuslaitokset
- välittäjäorganisaatiot = julkiset ja yksityiset innovaatiopalvelut
- yritykset = yritysten oma tuotekehitys ja innovaatiotoiminta
- yhteisöt = julkisorganisaatiot rahoittajina ja toimintaympäristön kehittäjinä.

Sopimuksen allekirjoittajat

Hannu Leskinen
maakuntajohtaja
Kainuun Maakunta-kuntayhtymä

Arto Karjalainen
rehtori
Kajaanin ammattikorkeakoulu

Lauri Lajunen
rehtori
Oulun yliopisto

Alpo Jokelainen
johtaja
Kainuun työvoima- ja elinkeinokeskus

Erkki Leppävuori
pääjohtaja
VTT

Pauli Piilma
johtaja
Finnvera Oyj, Kajaanin konttori

Eino Sturuainen
maaherra
Oulun lääninhallitus

Sirkka-Liisa Markkanen
osastopäällikkö
Kainuun ympäristökeskus

Pertti Kokkonen
läänin sivistysneuvos
Oulun lääninhallitus, sivistysosasto

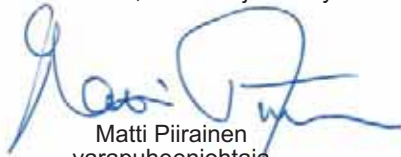
Antti Toivanen
toimitusjohtaja
Kainuun Etu Oy

Heli Kajava
ylitarkastaja
Oulun lääninhallitus, sosiaali- ja terveysosasto

Erkki Myllylä
tiejohtaja
Oulun tiepiiri

Matti Piirainen
varapuheenjohtaja
Oulun kauppakamari

Timo Leppänen
puheenjohtaja

Pekka Ojalehto
toimitusjohtaja

Kainuun Yrittäjät. r.y.

Matti Piirainen
puheenjohtaja
Oulun kauppakamari, Kajaanin kauppakamariosasto

Erkki Vähämä
kaupunginjohtaja

Kajaanin kaupunki

Tuija Aarnio
hallintojohtaja

Juhani Suortti
johtaja
Kajaanin yliopistokeskus

Heimo Keränen
kunnanjohtaja
Hyrynsalmen kunta

Eila Valtanen
kaupunginjohtaja
Kuhmon kaupunki

Saara Pikkarainen
hallituksen puheenjohtaja
Seniorpolis

Arto Laurikainen
kunnanjohtaja
Paltamon kunta

Eila Valtanen
kaupunginjohtaja
Woodpolis

Seppo Rajala
kunnanjohtaja
Puolangan kunta

Kimmo Rusanen
puheenjohtaja
Kainuun IT –pooli

Reijo Fredriksson
kunnanjohtaja
Ristijärven kunta

Ilkka Suutarinen
toimitusjohtaja
Vuokatin Matkailukeskus Oy

Jari Tolonen
kunnanjohtaja
Sotkamon kunta

Kirsi Kilpeläinen
hallituksen puheenjohtaja
Oulujärven Jättiläiset r.y.

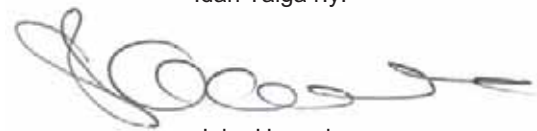
Pekka Kempainen
hallintojohtaja
Suomussalmen kunta

Jari Kyllönen
puheenjohtaja
Idän Taiga r.y.

Veikko Tossavainen
kunnanjohtaja
Vaalan kunta

Juha Haanela
puheenjohtaja
Puolangan - Paljakan matkailuyhdistys r.y.

Samuli Tyni
projektikoordinaattori
Measurepolis

Taneli Sutinen
hallituksen puheenjohtaja
Kajaani In r.y.

Antti Leppävuori
toimitusjohtaja
Snowpolis

Heikki Haataja
toimitusjohtaja
Via Vartius Oy

Kainuun maakunta -kuntayhtymä

Osoite: PL 400, 87070 Kainuu | **Käyntiosoite:** Kauppakatu 1, 87100 Kajaani | **Puhelinvaihte:** 08 6155 41
Sähköposti: kirjaamo@kainuu.fi, etunimi.sukunimi@kainuu.fi | **www.kainuu.fi**

